

КОНФЛІКТИ В ШКОЛІ – ВИДИ, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Конфлікти в школі є невід’ємною складовою навчального процесу. Сам по собі конфлікт між однолітками не є чимось незвичайним. Такий конфлікт укладає в собі можливість особистісного зростання, оскільки зростає необхідність вчитися відстоювати свою позицію перед однокласниками/однокласницями, мати власну точку зору з якого-небудь питання.

Часто конфлікти в школі носять епізодичний характер, тобто спалахують час від часу між всіма учнями. Дитина, потрапивши в дитячий колектив, повинна навчитися жити за його законами. Не завжди відразу вдається зробити це безболісно й легко. Що являють собою шкільні конфлікти, чи варто намагатися їх уникати?

Види конфліктів у школі

Конфлікти в школі мають свою специфіку й відрізняються різною залученістю дорослого в цей процес. Ступінь вираженості може бути досить сильною або слабкою. Прихований конфлікт часто залишається непомітним для оточуючих, оскільки його учасники довгий час не переходять до активних дій. Приклади конфліктів показують, наскільки важливо діяти при перших же ознаках неблагополуччя і виникнення психологічного дискомфорту дитини. Виділяють наступні види конфліктів в школі.

Конфлікт між учнями/ученицями

Цей вид конфлікту характеризується формуванням стійкого неприйняття одних осіб іншими. Ворогуючі сторони створюють один одному нестерпні умови існування, беруть участь у різних замовляннях. *Учасниками конфлікту є діти та підлітки. Неписаним правилом таких конфліктів стає їх тривалість, агресивність, жорстокість по відношенню до своїх опонентів.* Діти не тільки не намагаються зрозуміти один одного, але ще й спеціально посилюють ворожнечу проявами презирливого ставлення, демонстраційного неповаги.

Приклад: у класі є фізично слабкий хлопчик, над яким всі жартують і знущаються. Інші учні/учениці постійно провокують його на відкриту сварку. Конфлікт загострюється з плином часу, але ніяк не дозволяється, тому що юнак не бажає відповідати жорстокістю на нападки однокласників/однокласниць. Ті

хлопці, які приймають його бік, теж піддаються гонінням з боку лідера і його групи.

Причини конфліктів у школі

Як і у всякого явища, у конфліктів в середовищі однокласників/однокласниць є свої підстави. Найчастіше конфлікти виникають між учнями одного класу і базуються на невідповідності характерів, зіткнення різних думок з того чи іншого питання. *Найбільше конфліктів припадає на підлітковий період. Вік тринадцяти – шістнадцяти років характеризується підвищеною вразливістю, підозрілістю і тривожністю.* Одне необережне слово може спровокувати розвиток конфлікту. Хлопці й дівчата в цьому віці ще не володіють достатньою терпимістю й толерантністю по відношенню до оточуючих. Вони все бачать у чорно-білих тонах і будь-якому явищу дають власну оцінку. Вирішення таких конфліктів в деяких випадках вимагає участі батьків у житті дитини. Які ж основні причини виникнення конфліктів у середовищі школярів?

Боротьба за авторитет

Найбільш частою причиною розвитку конфлікту стає боротьба за можливість бути головним серед однолітків. *Дитина, що має лідерські якості характеру, буде прагнути продемонструвати оточуючим свою силу.* Найчастіше хлопчики доводять власну перевагу з допомогою фізичної сили, а дівчатка вчаться витончено маніпулювати. У будь-якому випадку відбувається боротьба за авторитет. Підліток всіма силами душі намагається бути почутим і тим самим задовольнити свою глибинну потребу у визнанні. Цей процес не можна назвати швидким і спокійним. Іноді проходять роки, перш ніж, вчорашня дитина зрозуміє, які методи є допустимими, а від яких краще відмовитися.

Образи

Іншою причиною гострого конфлікту з однолітками є множинні образи і нерозуміння. *Ситуація, коли в класі кривдять слабого і беззахисного, сьогодні, на жаль, не рідкість. Конфлікт, сформований необхідністю відстоювати свою індивідуальність, призводить до формування у особистості таких якостей як недовіра і замкнутість.* Шкільний буллінг шкідливий не тільки для того, над ким постійно знущаються, але й для інших учнів/учениць. Підлітки спостерігають картину неприємних агресивних дій, за яким часто стоїть повна безкарність.

Образи серед учнів/учениць одного класу обов'язково призводять до вираженого конфлікту. Яка б не була причина яскравих розбіжностей – вона вимагає обов'язкового дозволу. Діти не вміють приховувати своїх почуттів, вони хочуть розібратися в ситуації негайно. При цьому страждає дисципліна, загальна

атмосфера в колективі. Учителі скаржаться на те, що учні/учениці стають некерованими й агресивно налаштованими.

Нерозділена симпатія

Важливою причиною конфлікту в класі стає перша закоханість. У період пубертата підлітки починають цікавитися однолітками протилежної статі. Відбувається своєрідний сильний стрибок у розвитку. Юнак чи дівчина просто не можуть продовжувати жити по-старому. Вони починають шукати додаткові можливості сподобатися, справити враження. Нерозділені почуття можуть привести до драматичного результату: апатії, внутрішньої спустошеності і небажання відкривати кому-небудь глибину своїх переживань. Треба сказати, що в цьому віці нерозділена симпатія зустрічається дуже часто. Більше того, існує справедлива думка про те, що одного разу в житті кожна людина відчував на собі, що значить бути відкинутим предметом свого обожнювання.

У період перших залицянь багато підлітків стають нервовими й дратівливими. Відбувається це з тієї причини, що у них ще є мало досвіду для побудови довірчих відносин. Разом з тим, кожна молода людина у віці від п'ятнадцяти років потребує близьких відносинах, хоче досягти максимального розуміння й бути почутим оточуючими. Невідповідність власних почуттів з реальністю призводить до виникнення відкритих конфліктів, які потребують негайного вирішення.

5 основних стратегій вирішення конфлікту

Американський психолог Кеннет Томас виділив *п'ять основних підходів* до вирішення конфліктної ситуації: суперництво, компроміс, співробітництво, вихід, пристосування.

Суперництво. Головна мета – нав'язати свою точку зору, вигідне для себе рішення іншою стороною. Застосовується в тому випадку, якщо ваше рішення є конструктивним і несе в собі користь для колективу, організації. Або ж тоді, коли просто немає часу, щоб домовлятися.

Компроміс. Обидві сторони йдуть на поступки один одному, частково відмовляючись від своїх умов і претензій. Підходить для ситуації, коли опоненти знаходяться в рівних умовах, коли допустимо прийняття тимчасового рішення або є небезпека втратити все.

Пристосування. Відмова від своїх вимог у вимушеній або добровільній формі. Часто це відбувається через те, що одна зі сторін усвідомлює свою неправоту, хоче зберегти хороші відносини з опонентом або просто через несерйозність суперечки. Змусити прийняти таке рішення може усвідомлення неминучості поразки або втручання третьої сторони.

Відступ. Уникнення конфлікту, спроба вийти з нього при мінімальних втратах. Правда в результаті протистояння ніяк не вирішується. У кращому випадку – воно просто згасне. У гіршому – претензії будуть накопичуватися в прихованому режимі і потім виплеснутися в ще більш сильний конфлікт.

Співробітництво. Найбільш ефективний метод вирішення конфліктної ситуації. Полягає в конструктивному розборі проблеми, відношення до іншої сторони не як до суперника, а як до колеги. Спільний пошук кращого рішення.

Максимально об'єктивна оцінка ситуації. Вислухайте аргументи іншої сторони, але не піддавайтеся тиску і емоціям. Оцінюючи ситуацію використовуйте об'єктивні, справедливі критерії.

Що робити якщо дитина конфліктує в школі – поради батькам

На конфлікт дітей в школі дії батьків бувають різними. Завжди краще спочатку спробувати розібратися в ситуації. У більшості випадків правда знаходиться десь посередині. Приймати безапеляційно сторону вчителя або дитини не можна. Робити поспішні висновки теж не варто. Звичайно, можна при будь-яких скаргах «улюбленого дитяти» учиняти розбирання й тут же переводити «кровиночку» в іншу школу, але гарантій того, що в новому колективі син або донька зможе адаптуватися й не стане конфліктувати, ніхто дати не зможе.

Не бійтеся спілкуватися й відкрито висловлювати свою думку. Тільки так можна знайти справжні причини того, що відбувається, й варіанти для усунення неприємної ситуації.